

8
№ 5-22
08

ნაძაფრები № 10

საქართველო
საზოგადოებრივი
მეცნიერებათა

1908

მცირე

წიგნებისათვის.

მ ა ი ს ი

1908

შინაარსი

- I—მკვებარე მამალი.— ლექსი თეო კანდელაკისა . . . 3
- II—ძაღლის ჭკუა.— ნამდვილილი შემთხვევა თ. რაზიგაშვი-
ლისა 5
- III—ორი ჯიუტი.—(ინგლისურით გადმოკეთებული) ნანო ნა-
კაშიძისა 11
- IV—ლურჯა.—ასპარუმოვისა (შემდეგი) 13
- V—რა გვიამბო დედამ.—XI მარლი.—(გაგრძელება, თარ-
გმანი) ან. აშიფხურისა 19
- VI—მეთევზეები.—(გერმანულით) ნ. ჯორთქიფანიძისა . . . 22
- VII—გასართობი:—ა) გამოცანები,—ბ) რებუსი და აღსნა . 24
-

დაკარგული

წელიწადი 89-IV.

№ 10

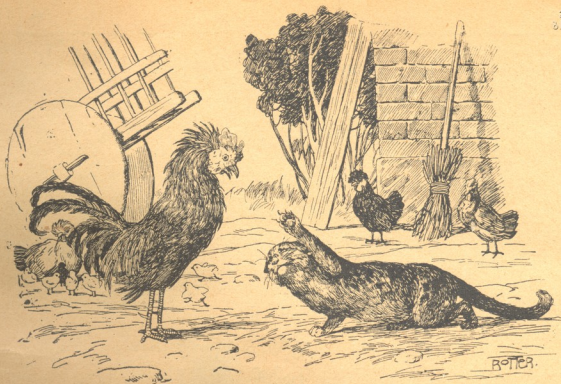
მანის 1908 წ.

მუსიკის გაკვეთილი

შინაარსი

I—მკვებარა მამალი.-- ლექსი თეო კანდელაკისა	3
II—ძაღლის კეკუა.— ნამდვილია შემთხვევა თ. რაზიკაშვი- ლისა	5
III—ორი ჯიუტი.— (ინგლისურით გადმოკეთებული) ნანო ნა- კაშიძისა.	11
IV—ლურჯა.— ანშარუმოვისა (შემდეგი)	13
V—რა გვიამბო დედამ.— XI მარილი.— (გაგრძელება, თარ- გმანა) ან. აშილახურისა	19
VI—მეთევზეები.— (გერმანულით) ნ. ლორთქიფანიძისა	22
VII—გასართობი:—ა) გამოცანები,—ბ) რეზუსი და აღსნა	24

მკვეხარა მამალი

ამლაგინწა ჩამდგარიყო
ქათმებში და ეოვოზობდა,
რომ ვითამ და ქვეყანაზე
მას არავინ აღარ სჯობდა!

„თავზე ოქროს ჯილა მადგას,
თვალეებს გაბექს ბდღვრიადლიო,
აბრეშუმის ბოლო-ფრთებსა—
ლაპლანში და ბჭერიადლიო!

„ტანი ზორობა, მოხდენილი,
ხმა—ბუკივით მადბლიო,
სიარული მეფური მბექს...
აბა ვინ მეავს ბადბლიო!..

„ფესს მამშვენებს წვეილი დეზი,
ბასრი, როგორც სადგისიო!...

სწორედ გმარად გავხენილვარ,
 შიშიც არ მაქვს არვისიო“!..

ასე კვეხნით გაჭეოდა
 მედიდურად მამლაეინწა;
 „ცაი ქუდად არ მიაჩნდა
 და ქალამნად დედამიწა“!

ამ დროს უცებ თოხაროკით
 მიკუნტრუშდა მასთან ფინა,
 და ის შენს ძტერს, როგორც იგი
 მის დანახვამ შეაშინა!..

ლეკვს ლაქუცი სურდა მხოლოდ,
 მამალს შიშით გაბცოვა,
 და... მოჭკურცხლა საქათმისკენ,
 სირცხვილ-ტრახხის ვიღა ჩივდა!..

თეო კანდელაკი

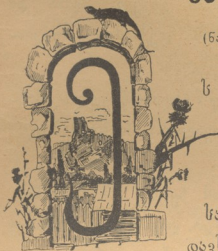

გაზეთი
საქართველოს
საზოგადოებრივი
საბჭოთაო
კულტურის
საგანმანათლებლო
საქმის
მინისტრის
გამგზავნი

კაღლის ჭკუა

(ნამდვილი შემთხვევა)

ს ამბავი მოხდა 1895 წელს. მასწავ-
ლებლად ვიყავ ქართლში. გაზაფხული
იყო.

ს. სელთუბანს აღმოსავლეთით და
სამხრეთით ჭაობები აკრავს, რაიცა იზი-
დავს სსვა და სსვა გვარ ფრინველს: იხვს,
გნოლს, ტეის ქათამს, წივილას, ღაღღას, წეროს, ბატს,
საჯათს და სსვა მომთაბარე ფრინველს, რომლებიც გაზაფხუ-
ლობით ცხელი ქვეყნიდან ბრუნდებიან საჩრდილოეთოდ, და
რადგან გადსავლელი აქვთ კავკასიონის თოვლიანი მთები,
ზოგი მათგანი ავი დარისა და ნისლ-ჯანუების დროს ჩამოე-
შვება სოლმე ქართლის ველებზედ თუ დასასვენებლად და თუ
საზრდოს საშოვნელად, ზოგიც ცუდი ამინდის გამო, რაკი
გზას ვეღარ გაიგნებს. კარგია ამ დროს ქართლის ველი,—
ცა სიცოცხლით ივსება, ისმის გაუწყვეტელი უვირილი წე-

როებისა, ბატებისა და წვრილ ფრინველების წივილი და ჭეი-
ვილი. ეს ფრინველი სულ მკზავრია; თვით ქართლში-კი მწვე-
რიც-კი გაწედა, რადგან აქ ბარტეს აღარა ზრდის და სხვაგან
გამოხეილი და გაზრდილი მის დღეში სხვა ქვეყანაში არ
დარჩება საზოდრად, თუ არ თავის სამშობლოში. მრავალი მო-
ნადირე სწვევტს ამ მინდვრის მცხოვრებლებს და მკონი რამ-
დენიმე ათი წლის შემდეგ მწერის გულის გამახალისებელი
„ქვითკირო, ქვითკირო“ ველაზავინ გაიგონოს. მარტო ადგი-
ლობრივი მონადირეები რომ იყოს, კიდევ რა უმაჟდა, მაგრამ
გონი რომ არა ვსაქვათ, ტფილისიდანაც-კი მრავლად მო-
დინ აქ სანადიროდ.

სწორედ ამ მონადირეებს დარჩენილათ სოფელში ძაღლი.
აღბად მინდორში კურდღელს, ან ქელიას გაჭევა, სდია და
ასსლტა მონადირეებს. ეტეობოდა, კვალს დუქნამდე მოჭეო-
ლოდა და აქ მოელოდა ჰატრონის მოსვლას.

მე როცა ვნახე, უკვე სიმძილით იყო გადასრწნეული, რამ-
დენიმე დღე აქ მძიერი წოლილიყო, თვალები ამოჭრამებოდა.
იწვა მორკალული, თავი მიწასედ ედო.

რამდენიმე სახელი დავიძახე, მაგრამ ზედაც არ შემომხე-
და. უეჭველია თავის სახელს არ ვეძახდი. დავბრუნდი მაშინვე
სახლში და ჰური წამოვიღე. ჰურის დანახვასედ ზარმაცად შე-
მომხედა, ეტეობოდა სიცოცხლე მოჭეზრებოდა, არ ვიცო სიმ-
ძილისგან იყო, თუ ჰატრონის დაკარგვასა კლოვობდა, უფრო
კი უგანასკნელი ნაღველი აწუხებდა. ჰური დაუუგდე და თან
შეველანარაკე. ჰურს ნელა დაუწყო ჭამა, მე კი მადლობელი
თვალეებით გადმოძედავდა ხოლმე. ამის შემდეგ აღარ მომშო-
რებია. სადაც წავიდოდი, სულ უკან დამდეკდა. შინ შევიდოდი
და კარებს უწებდა ფხოჭვნას და წკმუტუნებდა. თუ მივეფ-
რებოდი სადმე ერთი საათით და მერე გამოვჩნდებოდი, იმის
სიხარულს სამზღვარი არა ჰქონდა: სტოდა, თამაშობდა, მილო.

კავდა ხელებსა და ზირს ემუოდა და წამუტუნებდა გახარებულ-
ლი. ნამეტნავად სახის ლოკვა უეგარდა და დიდი ბედნიერება
იყო იმისთვის, თუ ჯამის ნებას მიეცემდი.

— ვენახი სოფლის ბოლოსა მქონდა და როცა მოცლით ვი-
ქავ, იქ მივდიოდი სოლმე. ისიც რასაკვირველია, უკან ამე-
დევნებოდა; გზაში სოფლის ძაღლები გამოგვისტებოდნენ სოლ-
მე, მაგრამ ის აიჯაგრებოდა, აიშვერდა ძაღლა თავის მოკლე
კუდს და ტახივით იდგა.

— აბა მობრძანდით, რომელსაც სიცოცხლე მოგბეზრებიათ!

— თან თავის წვეტსა და თეთრ კბილებს აჩვენებდა.

ძაღლებიც მაშინვე უკან შედგებოდნენ სოლმე: ეგ სხვა ვა-
ცი ჩანს, მაგასთან სუძრობა ჩვენ არ გამოგვადგებაო.

ვენახს ვაბარვინებდი, დღიური მუშა მევენა

მოწაფემ ამბავი მომიტანა, ჩვენი ძაღლი გაცოფიანდა, სად-
ღაც გადაიკარგა, შეწუსდნენ ჩვენები, ლამას შიშით თავისი,
დაეძრათო, ვაი თუ დაცოფილები ვიყოთ, ან ვინ იცის,
ვინ დატყლიჯოსო. ჩვენც ღორები დაგვიტლიჯაო. მოწაფეები
დავითხოვე ჰურის საჭმელად და ვენახში გავწიე. თან ჩემი ძაღ-
ლიც გამოძევა. იქიდან ისევ ძაღე დაუბრუნდი, რადგან შუად-
ღის შემდეგ მოწაფეების მეორე წყებისთვის უნდა მესწავლე-
ბინა. გზა-გზა არ წამოვსულვარ, რადგან სასოფლო გზა შორს
უსვევდა. სოფელსა და ჩემ ვენახს შუა ერთი ნაფუსარი და
რადგან იმ დროს მოხსული არ იყო, გზის შესამოკლებლად
ამ ნაფუსარსედ დავიარებოდი.

ახლაც ამ ნაფუსარსედ მოვდიოდი. თან ჩემი ძაღლი მომ-
დევდა. მსიარულად არის, აქეთ-იქით დარბის, სუნავს, იხედება,
ექებს კვალს.

ის იყო, სამოცი ნაბიჯი ძლივს მექნებოდა გასავლელი
ზირველ საბძლამდე, რომ უკან ქვემოდან ერთი თეთრი ძაღლი

გამოხნდა. მორბის ჩვენსკენ. კუდი შეშასავით გაუშვერია. რომ იტყვიან, ცოფიანს კუდი ამოუებული აქვსო, ტყუილია. კუდი ცოფიანს შეშასავით გაშვერილი უჭირავს, მორბის, არ იეფეება, მხოლოდ სანდასან ჭავრში შესტება, რაღასაც ეტანება, თითქო ბუხებს იჭერსო. მე მაშინვე მივხვდი, რომ ცოფიანი იყო.

ჯოხის ან სხვა რამე იარაღის ტარება ჩვეულებად არა მქონდა. შიშმა ამიტანა. მერე ჩემს სიცოცხლეში ცოფიანისთანა არაფრისა მშინებია. გზაში მივდიოდი, დღე სხვა არაფერი მომაგონდებოდა, თუ არ ცოფიანი. ბნელი უკუნეთი ღამე რომ ეოფილიყო, კიდევ სხვა არაფერი არა მაფიქრებდა, რა, არც ძველი, არც სხვა რამ ნადირი, თუ მეშინოდა, ისევ ცოფიანისა.

კაი დარი იყო. ურეში ეტარებინათ ტალახში, მიწა გამხმარიყო და კოპიჭნარი ქვებივით ეყარა. ერთ-ერთ გოროხს დავწვდი და ვესროლე. გოროხმა თავსედ გადუარა, ცოფიანმა დაინახა და დასაჭერად მიეტანა, არც დაუეფნია, არც დაუღრენია. ცოფიანი იყო, ცოფიანი! ტყუილი იქნება, რომ ვსთქვა, არ შემეშინდა მეთქი. სულ რაღაც ოცდა ათი ნაბიჯი ღა ჩემსა და ცოფიანს შუა. წინ ასე ოც ნაბიჯზედ საბძელია, მაგრამ თავმოყვარეობაც ნებას არ მაძლევს რომ გავიქცე.

— ვინც დაშინახავს, რას იტყვის, ვაჟივაცი იყო და გაიქცაო! იქვე იყო ღობეც მაგრამ იმავე თავმოყვარეობამ არც ღობეზედ ასვლის ნება მომცა.

რაც იქნება-იქნება მეთქი, ვსთქვი „შიში ვერ იხსნის სიკვდილსა, ცუდია დაღრეჯილობაო.“ დავაგლე გოროხებს ხელი და დაგუწვე სროლა.

ახლა კი ჩემი ძაღლიც შედგა, მკონი ახლაღა დაინახა. უცებ აიჯაგრა, მსიარულება ხელად დაეკარგა, შეშინდა, მოი-

კუნტა, მეკვრის ზედა, ხან წინ წაშირბენს და თვალებში მაცქერდება, თითქოს მესვეწება, წადი ჩქარა, შენი თავიც გადაზრინე და მეცაო; ხან უკან მომექცევა და ცოფიანს თვალს აღარ ამორებს, თან მეკვრის და წკმუტუნებს. ფეხი აუხჩარე, მაგრამ ცოფიანიც წამოგვეწია. დავაგლე გოროსებს ხელი და მივაუოლე. ერთი შიგ თავში მოხვდა და ცოფიანი უცებ შედგა, მეორეც მივაუოლე და ისკი ასცდა. ცოფიანი იმას წაეტანა დასაჭერად. მე კიდევ ვესროლე, მაგრამ ახლა ეტეობოდა, რომ კარგად გაგვარჩია და ჰირდანირ ისარივით წამოვიდა ჩვენსკენ.

ჩემი წარბა (ასე ვეძახდი ძაღლს) უცებ გამოიცვალა. ეს მოკუნტული ძაღლი უცებ ვეფხვივით დადგა გზას, ჩემს უკან აჯაგრული და მოვარდა თუ არა ცოფიანი, ეცა და როგორც ბურთი ამოიღო ქვეშა.

სანამ ის იმას ბუბნიდა, მე უკვე სამშვიდობოს გაველაღა იქნებოდა, წარბას ვეღარაფრით ვუშველიდი. თუმცა იმანკი ჩემთვის გასწირა თავი, მერე მოცვიდნენ სხვა ძაღლებიც და ცოფიანმაც იკადრა ვენახებისკენ გაქცევა. თუმცა მისდევდნენ და ჰეუფდნენ, მაგრამ ვერც ერთმა ვერ მიხედა საკებელად, თითქო აღდგომი იცნეს ცოფიანო. ცხადად ეტეობოდა, ეველა ძაღლი სცნობდა ცოფიანს და ერიდებოდა. ძაღლი თავის დღეში არ მივარდება ცოფიანს საკებელად, თუ ცოფიანმა თვითონ არ დაგლიჯა. ცოფიანი ვენახებში გადისტა და მიიძალა.

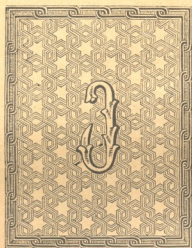
წარბა წკმუტუნით დამეწია, და თან ნაკბენ ეურს აქნევდა, თან სიევარულოთ სავსე თვალებით შემომცქეროდა.

ამ თვალებში ვკითხულობდი: შემდური, თუ მადლობელი ხარ, ჩემო მეგობარო? შენ სიმძილით სიკვდილს გადამარჩინე და მე კიდევ ჩემი თავი განაცვალო.

ახლო აღარ მომკარებია. სახლში რომ მიველ, წარბა აღარსადა ჩანდა. ამის შემდეგ წარბა აღარ მინახავს. არ ვიცო, სად წავიდა, გაცოფიანდა, თუ რა მოუვიდა? ასე გადამიხადა სიკეთე უბრალო ზირუტეებს.

თ. რაზიკაშვილი.

ორი ჯიუტი

(ინგლისურით გადმოკეთებული)

ლიკო სასაფსულოდ სოფელში წაიყვანეს. ბევრს დარბოდა ელიკო მწვანე მინდვრებში, ბაღებში, ტუეებში. მთელი დღე მღეროდა, სარბოდა, იცინოდა, ჰეპელებს დასდევდა. დედ-მამა ანებივრებდა. გადია

არასოდეს არ აწუენინებდა და დაჩუქული იყო, რომ ეველას იმისი სურვილი შეესრულებინა.

ერთხელ ელიკო ჰაწია დელისაკენ გაიქცა. დელესე გადებული ზიდი დაინახა და გაღმა გასვლა მოინდომა. მეორე მხარეს ბეკეკა ბაღასსა სმოვდა და, იმასაც თურმე, სწორედ ამ დროს, გამოღმა გამოსვლა, მოუხდა. ვინ არ იცის რომ ბეკეკასაც უეგარს მწვანე მინდვრებში და ტუეში ცელქობა-სეირნობა და აი, ორი მოსეირნე სწორედ შუა ზიდზე შესვდნენ ერთმანეთს.

ელიკომ არ იკადრა უკან დაბრუნება.

არც ბეკეკამ იკადრა.

ელიკო გაჯავრდა და თავი დაუქნია ბეკეპას.

ბეკეპაც გაჯავრდა და თავი დაუქნია ელიკოს. რქები ელიკოს კაბის კალთაში გაესვარათ: ელიკომ ხელები ჩაჭკიდა რქებში და შეიტანენ. მაგრამ დახეთ, რომ სიდი წვრილი იყო და ორივენი წუხლში-კი გადაცვივდნენ. ორივენი მარდად წამოხსტნენ და ახლა-კი იკადრეს უკან დაბრუნება.

დასველებული ელიკო ტირილით შესწიოდა თავის გადიას:

— ის სამაგელი, ჯიუტი ბეკეპა, რატომ უკან არ დაბრუნდა, წყალში ჩამაგდო...

გადია ჭკოცნიდა. ელიკოს, ტანისამოს უცვლიდა და სივებარულით ეუბნებოდა:

— კარგია, გენაცვალე, ნუ ტირი. ის უგუნური ბეკეპა უთუოდ ფიქრობდა, ელიკო ჭკვიანი გოგოა, მისვდება, რომ ძე წვრილ სიღზე უკან გაბრუნება არ შემძლია და თითონ გაბრუნდებოა. აი, როგორ მოსტეუვდა ის სამაგელი სედავ, შენ გადიამ რა მშვენიერი, წითელი კაბა ჩაცვავა, ბეკეპას-კი ისევ თავისი ძველი ნაცარა აცვია.

ბეკეპა-კი გაღმა ღელის ჰირად დამშვიდებით სძოვდა ბაღასს და არავინ იცის რას ფიქრობდა, მხოლოდ გამოღმა გამოსვლას არ აპირებდა. ჰირი იქით ჭქონდა მიბრუნებული.

ნინო ნაკაშიძე

ლ უ რ ზ ა

ახმარუმთავისა

(დასასრული)

III

რთხელ ვასო ტბაზე იყო და ზატარა ნავს უშვე-
ბდა. იქვე დედაკაცები იუვნენ, სარეცხს ავლებდ-
ნენ წყალში. ვასომ ეური მოჰკრა, რომ მასედ
ღაზარაკობდნენ.

— რასაკვირველია, — ამბობდა დედაკაცი, — ვა-
სოს ბატონიანი უპატრონოდ არ დასტოვებენ. ისე-
დაც თითქმის სულ თავიანთსა ჭეავთ, მაგრამ
ვასოს გარდა კიდევ ოთხია, მათ რაღა უნდა უყონ?

— რას დასწხავი? — შეუტია მეორემ, — ხველით ძალიან
ახველებს ანნას, რა თქმა უნდა, მაგრამ ჯერ სასიკვდილო
არა უშავს-რა, მორჩება.

— რას ამბობ, — განაგრძო პირველმა, — ჩემი რძალი უფ-
რო ღონიერი და სადი იყო, მაგრამ გაზაფხულზე რომ დაბა-

წეებისა სველა, არა ეშველა-რა და გარდაიცვალა კიდეც. უბედურსაც სწორედ ისე ახველებდა, როგორც ანხას.

— საცოდავი დედაკაცი, მეჩე რა წენარია და!

— როგორ არ არის საცოდავი. მოკვდება და გაუბედურდება არსინი, მეორეს მაგისტანას ვერსად იშოვის, ბავშვები კი ზატარანი არიან, რა უნდა ჰქნან უსუსურებმა!

დედაკაცებმა მოაგროვეს სარეცხი და წავიდნენ. ვასო კი, როგორც იჯდა ხელზე გაშვერილი ნავისკენ, რომელსაც ბაწარი ჰქონდა მობმული ანძზე, ისევე დარჩა. ბაწარი გაწედა, ნავი წებალბა გაიტაცა, ვასო კი იჯდა, თითქო გაქვავებულია. ბოლოს წენარად წამოდგა, გასწია სველი ბილიკით, ნავი არც კი გახსენებია. „დედა-ჩემი კვდება! საშინლად ახველებს!“ ამ ფიქრებმა ისე შეიპურეს მისი გონება, რომ სხვა აღარაფერზე არ შეეძლო ფიქრი, თავისი ლურჯაც კი დაავიწყდა. სწორედ ამ დროს ლურჯა გამოვარდა და მიიღბინა მასთან. ვასომ გადაუსვა ხელი კისერზე და განაგრძო გზა; ლურჯას კიდეც გაუკვირდა. როცა უახლოვდებოდა თავის სახლს, ვასომ გარედან გაიგონა დედის საშინელი ხველა, და შიგ გულში მოხვდა ეს სმა ბავშვს; შევარდა თუ არა ოთახში, ტირილით მივარდა დედას და დაუწყო კოცნა და ხვევნა:

— რა იყო, ვასო, ღმერთო ჩემო, — ეუბნებოდა ანხა, უბედურსებდა და ამშვიდებდა შვილს, — ვინ გაწეენა?

მაგრამ ვასომ მეზობელი დედაკაცი დაინახა ოთახში, შერცხვა და კუთხეში მიიმაღლა.

— ჩემო კარგო, — ეუბნებოდა მეზობელი, — კილაძურა ბაღასი მოიხარშე, ან ჩაი დალიე, ცოტას გულზე მოგიშვებს.

— მართალია, მომიხდება, ირინე, — უპასუხა ვასოს დედა, — მაგრამ სამოვარი არა გვაქვს; ქვაბში წამოვადულებდი, მაგრამ არ ვარცა, და ვერც ეოველთვის იშოვი ადუღებულ წებალს, მთელი დღე ზომ ბუხარს არ ანთებ.

— განა ძვირად ღირს სამოვარი? — იკითხა მეზობელმა.

— რასაკვირველია, — სად შეგვიძლიან სამოვრის ეიდვა...

— მართალია, მართალი.

ვასო გაუზიარებთ უგდებდა ეურს და არ ინძრეოდა თავის ალაგიდგან. უცებ წამოხტა და გავარდა ქუჩაში. სტუენით გადაირბინა მინდორი და სწრაფად გაჩნდა ალექსის სახლთან. შევიდა ძველ დაჩრდილულ ბაღში, მოსძებნა სკამზე მჯდომარე ბატონის და და მორცხვად მივიდა მასთან.

IV

— ვასო, — უთხრა ელენემ, — სად დაიკარგე?... სასწავლებლადაც კი არ მოდიოდი, — და თითი დაუქნა. ბავშვი იდგა გახუშებული.

— ბაზრობას სამოვრის ეიდვა შეიძლება? — უცებ ჰკითხა მან გაბედულად.

— შეიძლება, ვასო, რად გინდა?

— დედას უნდა, ძალიან ახველებს.

— დედამ გამოგვსავნა შენ ჩემთან?

— არა, მე თითონ მინდა ვივიდო.

— საიდან ივიდი, — ფული კვიცისათვისაც არ გეყოფა და შენ კი სამოვრის ეიდვაც გიფიქრია.

— არ მინდა კვიცი, სამოვარი მინდა.

ელენე ძალიან გაცდა. მან იცოდა, როგორ უეჭვარდა ვასოს ლურჯა, როგორ აგროვებდა ფულს გასაფხულიდგან; გადსწევითა კიდეც შეეგნო იმისი თანხა, თუ რომ საწვალბი ბავშვი ვერ მოასწერსებდა ორი მანეთის შოვნას ბაზრობამდე.

— წავიდეთ, ვასო, დავთვალთ მენი ფულები, მე კიდეც დამავიწყდა რამდენი მაქვს.

ელენემ წაიყვანა ბავშვი თავის ოთახში, მაგრამ უთხრა ჯერ ვისწავლოთ. ვასო ცუდად სწავლობდა ამ დღეს, სულ გაითხუნა ძეგნით. დეიდა ელენემ შენიძვნა მისცა და ორჯერ გადაწერინა. მხოლოდ მაშინ გააღო ეუთი და დათვალა ვასოს სიმდიდრე. ფულად სულ რვა აბაზი და ერთი შაური აღმოჩნდა,

არა კმაროდა კვიცის სასყიდლად, სამოვარი კი უფრო ძვირიაო, უხსნიდა ელენე. ვასო დადონდა; ისეთი ნაღვლიანი ხასე ჰქონდა, რომ დეიდა ელენეს შეეცოდა.

— ნუ სწუხარ, მეგობარო, ამ დღეებში მე წავალ ქალაქს, შეიძლება იქ ნახმარი სამოვარი ვიშოვნო. მხოლოდ იცოდე, თუ გადასწევით სამოვრის ეიფა დედანათვის, კვიცზე ნუღარას იფიქრებ, ვეელაფერი ერთად არ შეიძლება.

ვასო დადონდა: ცოცხლად წარმოუდგა ლამაზი, მხუქანი ლურჯა მინდორში რომ დაკუნტრუშობდა. მაგრამ დედა რომ წარმოიდგინა, გამხდარი და ფეშმისდილი თავისი სველით, სამოვარი არჩია. სამოვარი მის გონებაში ყოველის შემძლებელი იყო; დარწმუნებულა იყო, როგორც კი დედა ჩაის დალევს იმ სამოვრიდან, მაშინვე სველაც დაეკარება და სრულდება გამობრუნდება. გამოეთხოვა ბატონის დას ვასო და გაიქცა ალექსის ოთახისკენ; შეჭეო თავი კარებში და დაუფიქრა:

— იეიდე, ალექსი ლურჯა, თორემ სხვა იეიდის.

ალექსი, წიგნს კითხულობდა, წამოვარდა, მაგრამ ვასო აღარსად იყო.

— ნეტა რა ამბავია? — ფიქრობდა ალექსი. — რა სუფელია ვასო: ხან ტირის კვიცზე, ხან მიუვირის, „იეიდე ლურჯაო.“

მეორე დღეს ვასო ისე მოვიდა, თითქო აქ არაფერიო. დეიდასთან ისწავლა, შემდეგ გაიქცა ალექსისთან ერთად ბაღში სათამაშოდ. მოათრიეს კონკა ურმით, ვასო ნატარა ფინიათი ურეში ჩაჯდა, ალექსი შეება კონტასთან ერთად, და გაჰქონდა ურემს გრილი! კვირდის ცხენი რომ ცუდად წავიდოდა, მეეტლე მათრახს ურტყამდა. მოსახვევში ურეში გადაბრუნდა და მეეტლე მესავრთან ერთად კოტრილით გადმოცვივდნენ და თან ალექსიც წააქციეს. ბავშვები იცინოდნენ, ძაღლი ჰეფოდა, სუფელიანი ალტაცებულნი იყვნენ. ვასოს და ალექსის დაზვიადებით თავიანთი დარდი და ჩხუბი და იყვნენ მველებურად მეგობრები. ლურჯაზე, თითქო ჰირობა დაედო, არაფერს ამბობდნენ, და მხოლოდ საღამო ხანს, როცა ვასო შინ მიდიოდა, ალექსიმ ვერ მოითმინა და ჰკითხა:

— რატომ აღარ გინდა ლურჯას ეილება, განა აღარ გიყვარს?

— აღარ მიყვარს! შე სულელი, ფულები აღარ მაქვს და იმიტომ.

— დეიდა ელენეს რომ აქვს შენახული შენი ფული, — ჩასციებოდა ალექსი.

— აღარაფერი არა აქვს შენს დეიდას.

— როგორ არა აქვს? სად არის შენი ფული? რომ გქონდა, წაგბრთვა ვინმე?

— არავისაც არ წაურმევიან, — უნასუსხა ვასომ, — ფული გი, სადაც იყო, იქ აღარ არის.

ვასო სოფელში წავიდა.

ალექსიმ ვერაფერი გაიცო, მაგრამ შეაძნია, რომ ვასო დეიდას მისს ეჭურნულებოდა. ჩაბეჭდა დეიდას და ელენესაც ეველებოდა უამბო, მხოლოდ სიტყვა ჩამოხრთვა, რომ საიდუმლოდ შეინახავდა. ალექსი მთლად აინთო, ვასო იმ წამს რაღაც გპირად წარმოუდგა. იმას შერცხვა თავის სურვილისა, ცხენის წართმევა რომ უნდოდა, და გადასწყვიტა, არც შე ვიეიდი კვიცსაო.

ასე გადიოდა დრო; ბავშვები ძველებურად ეოველ დღე ხედავდნენ ერთმანეთს და თამაშობდნენ ერთად; ვასო, მხოლოდ უფრო სძირად იყარებოდა; ის გულმოდგინედ დადიოდა ტყეში მარწყვზე და სოკოზე; ერთხელ სანადიროდ ჩამოსულს ბატონსაც გაჭევა, და მთელი დღე ათრია იმისი აბგა. როგორ დაიღალებს ამ ნადირობასე, სიტყვითაც არ ითქმის. აბგა გპელი იყო, ფეხებში სცემდა, ვასო ტალახში იფლობოდა, ორმოცებში ვარდებოდა, წებაში ტოხავდა, შესცივდა და მთლად დასველდა. — მაგრამ როცა საღამოსე მონადირე ბატონმა, უთხრა, — ეოჩად ვასოო და მისცა ათ მაურიანი, ვასოს დაღაღვა სულ დაბავი წედა, მთლად გასვრილი და სველი წადგა ელენესთან და განარეუელმა ჩააბარა ნამუშევარი ათი მაური.

— ოჰო ვასო! — უთხრა დეიდა ელენემ, — ესეა ჩვენ დიდებული სამოგარი გვექნება.

დღედა ელენემ გაბთბო ვასო, დააღეგინა ჩაი, ზირი სახეც-
კი დაჭბანა. ამ დამეს ვასოს როგორც მეკდარს ისე კმინა,
განთიადისას-კი ისეთი დიდი სამოვარო ესისძრა, რომ თითო-
ნაც შიგ მოთავსდებოდა.

V

დაწყო ბაზრობა. წინა დღით ვასო დიდ ფაცა-ფუცში
იყო: დარბოდა ბატონიანთსა, მოჭქონდა იქიდგან რაღაც ჰარ-
კები, ისევ ბრუნდებოდა სასახლეში და კიდევ მოათრევდა ტო-
მარს. ტომარებში და ჰარკებში იყო დიდი სამოვარო, სახაიე
და ექვსი ფინჯანი თავის ღამბაქებით, რომელიც მამიდა ელე-
ნემ მიუძატა ვასოს საჩუქარს. საიდუმლო ვასოს მამას, არ-
ხიპსაც გაანდეს. ის მიესძარა ვასოს და დამძალვინა ეველბფერი
საკუჭნაოში ღასტის უკან.

ამავე დღეს ალექსიც მალიან ადელეგებული იყო. ის ჩუ-
მად ელანარაკებოდა მამიდას, გარბოდა თავის ოთახში, ამოჭ-
ქონდა ეულბიდან ფულები, ისევ მამიდასთან გარბოდა და
ბოლოს, იმასთან ერთად წავიდა სოფელში ვლასთან. ვასო
სედავდა, როგორ მოიგვანა გრძელ-წვერს მეეტლემ ლურჯა,
და ღრმად ამოიხეხებდა.

— მშვიდობით, ღურჯა, — სთქვა მან სმა მადლა და გაი-
ფიქრა — რა ბედნიერია ალექსიო.

ბაზრობასე ეკლესიის გაღავნის მახლობლად დიდი ამბავი
იყო. დილიდანვე მრავალი ხალხი მოაწუდა. მობრძანდებოდნენ
ბატონებიც. მალალ სამრეკლოებზე ზარს რეკავდნენ.

წირვასე მოვიდა ანნაც თავის ოჯახით, სადღესასწაულო
ტანისამოსით, მობრუნდა და შეამჩნია, რომ ვასო არ იყო
მათთან; ის კიდევ გაქრა სადღაც. წირვის შემდეგ ანნამ იეი-
და სილი ბავშვებისათვის და გამოეძურა სახლისკენ, რადგან
ვასოს დარდი აწუხებდა. მაგრამ რა რიგად გაოცდა, როდესაც,
სახლში შესვლისას დაინახა გაძლილი სუფრა, ბჭევრიალა,

ადრეებული სამოვარი, ახალი ჩაის ჭურჭელი, მაგიდას ქვეშ ვასო, რომელმაც სირცხვილით არ იცოდა, სად დამალულიყო.

როგორი გასარებული იყო ანნა, როგორ გამოატრია თავი ვასო, როგორ ჰკოცნიდა, ესეუდა, ამას ჩვენ არ ავწერთ. არსიზის ოჯახში ნამდვილი დღესასწაული იყო: სუეველანი მოუსწდნენ მაგიდას ჩაის დასალევად ვასოს სამოვრიდგან; მაგრამ ამ დროს ოთახში შემოვიდა ელენე, მიესალმა ანნას და მის ქმარს, გადაჰკოცნა ბავშვები, და მოუჯდა მაგიდას იმათთან ერთად ჩაის დასალევად.

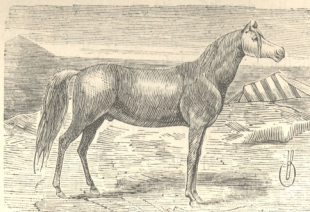
— ვასო, — უთხრა იმან, თითქო რაღაც მოაგონდა, გადი ქუჩაში, ვიღაცა გემხის.

ვასო გამოვარდა სახლიდგან და განერდა გაცეხული, სახლისკარებთან ბოძზე მიბმული იდგა ლურჯა, გაწმენდილი, მორთული, ღამაში ალვირით და განიერი უელსაბამით კისერზე, რომელზედც მიბმული იყო ქაღალდი, ქაღალდზე-კი დიდი ასოებით იყო დაწერილი: „ვასოს ალექსისაგან“.

ვერ აიტანა ბავშვის გულმა, ატირდა და ჩამოეკიდა ლურჯას კისერზე.

ლურჯა გაიხარდა, და კარგი ცხენიც დადგა; ის მარტო სათამაშო-კი არ იყო ვასოსი, არამედ კარგი მუშა, მთელი ოჯახის მაცხოვრებელი.

თუცა დედაცცები ცუდ ბოლოს უქადდნენ ანნას, მაგრამ ხველამ დაანება თავი და ძალე მოიწა, ანნა ესლაც ცოცხალია და უოველ დღე ვასოს სამოვრიდგან ჩაის გიხლებათ.

რა გვინახვო დედა

პ რ ო ბ ა ა

XI

ედაჯან, გადიამ აი ამ მინის შუშიდამ
დბგვალევისა წამალი, გვიამბე რამე ამ
პატარა ბოთლზე.

— დღეს საღამოს არა მცალიან მინის
ამბავი გაგრძელდება, მხოლოდ შემიძლიან
მოკასწრო გავაცნოთ ის ჰრობეა, რომლითაც არის და ცობილი
ეს პაწა ბოთლი. გასწოვს ნორმან, საიდან მოგიტანათ მამამ
მთელი უუთი ფორთოხ-ლი?

— ისპანიიდან დედა.

— მართალია, ჩემო ბიჭიკო, ჰო და აი იმ ქვეყანაში ბავრუთვე
მასთან მასლობელ ჰორტუგალიაში მოდის ერთგვარი მუხის
მსგავსი ხე, მის ფართო შტოებზე კარგა ჩრდილი იცის. ეს ხე
პატარაობი დანვე სასარგებლოა. მასზე მოდის იმგვარი რკო,
რომელსაც ისპანიელნი და ჰორტუგალიელნი სიამოვნებით შეექ-
ცევიან. როდესაც ხე მოიზრდება და დასრულდება. მაშინ მისი
ქერქიდან აკეთებენ ჰრობეებს, რკოებსაც მუდამ ისხამს ასე რომ
150 წელიწადია სასარგებლო ეს ხე, და მერე კი სმება. 15 წლის
ხესთან მიდიან კაცები გალესილის ცულით, რომლითაც აცლიან
სქელ ქერქს, ჯერ დაქსელავენ სიგემზე მერე გარშემო, მარამ
სიფრთხილით კი უნდა მოეკიდნენ, რომ მიწაში სის გული არ
გასჭრან, თორემ ხე წახდება. ქერქს ცულის ტარითა სცემენ და
იციც ნაჭერ ნაჭერ შორდება და გრგვლად იკუმშება, როგორც

სეს ჰქონდა შემორტყმული. ამ ქერქს ალბობენ, სარშავენ წყალში და მძიმე ლოდს ქვეშა სდებენ, რომ ალბი იკუმშებოდეს. მასუკან აშრობენ, გამოსწვენ, რომ თანაბარი იყოს მისი ზედა ზირი. კიდევ ლოდს ქვეშა სდებენ და ჰრობკის მასალა მზად არის, ოდნოდ უნდა ჩალაგდეს დიდრონ ჰარკებში და გაიგზავნოს სსვა და სსვა ქვეყნებში.

სშირად აშრობენ სეს ქერქს?—იკითხა ნორმანმა.

— ერთსეულ 8 ან 10 წელიწადში. ახლა მიწასუსეთ, რისთვის არის გამოსადეგი ჰრობკა? ბოთლების და ჰაწია შუშების დასაცობად.

— მართალია მაგრამ ის-კი დაგვაიწუდათ, რომ ჰრობკა სუბუქია და წყალს ზედ დასცურავს, მეთევსეები ჰრობკის ნაჭრებს ბადეებს ამბენ, რომ წყალმა არ ჩასმიროს, ამასთანავე ორთქლმავალზედაც აქვთ ჰრობკის ქაშრები, და როგორც მოისმის,—კაცი ისწრობაო!—მაშინვე იმ ქაშარს გადუგდებენ; თუ სელი სტაცა, დიდსნობამდინ ვასმლების წყალში, მანამ ნავს მიაშველებენ ამოსაყვანად. ფეხსაცმელსაც სომ უკეთებენ ჰრობკის ძირებს, ფეხი ალბი დასველდება, რადგან ჰრობკა წყალს არ უშვებს შიგნითაო. კიდევ მრავალ გვარად იყენებენ ჰრობკას. მისი გამოჭრა ძალიან ძნელია, რადგან დანას ძალე აწლენგებს და სშირად უნდა ილესებოდეს. ჰრობკა ისეთი სასარგებლო რამ არის, რომ მისი ჰაწია ნაჭრებიც-კი გამოსადეგია, მის ნახერხში ინახავენ სილს, მითვე სტენენ ლეიბებს, დანარჩენსა სწვამენ, ზეთით აზავებენ და გამოდის ჩინებული შავი საღებავი.

ან. ამილახვრისა.

მეთევზეები

(გერმანულით)

ვენში ეველასე უფრო მოხერხებული გიგ-
ლანა. არც საკვირველია—ბიჭია! მამა გიგ-
ლას სანდასან მარტო გზავნის სათევზაოდ,—
წადი, იქნება თევზი დამიჭიროო; ჩვენ-კი ან
უნდა გავიპზაროთ, ან დედას ვესვენოთ,—გა-
გვიშვას სათევზაოდ...

ლიზიკო, მარო და მე—ოლიკო მქვია, ნაბოლნარ ვარ
ჩვენს ოჯახში—ამას წინად სათევზაოდ გამოვიპზარეთ და თან
გობი წამოვიღეთ. ბევრჯელ დავუპზარეთ გობი ერთ წებალში მო-
ცურავ თევზს, მაგრამ არ იქნა, ვერა დავიჭიროეთ. ერთხელ
წელით სავსე გობს თევზი ამოჭევა, მაგრამ ლიზიკოს სელიდან
გაუსნდტა და წებალში ჩაუვარდა. მთელი დღე ვმწვალეთ და
ერთი კიბო ძლივს დავიჭიროეთ,—ისიც თითონ ჩამომეკიდა
სელიზე და ისე შემეძინდა, რომ ღრიალი მოვრეთ და ნაპირზე
გამოვარდი. იქ-კი მომსწეს... ერთი ციდა იქნებოდა.

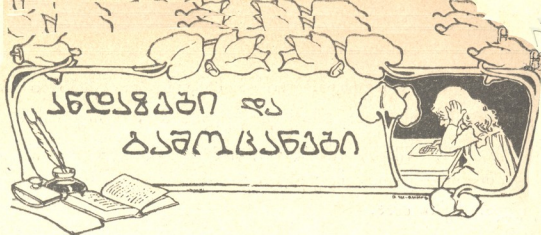
სადამოზე გიგლა მოვარდა,—სახსნაში ახლდა მამას,—და
დაგვიფერა,—რე ქენით, გოგოებო? ჩვენი სირცხვილი რომ
გაიგო, დაცინვა დაგვიწყო,—მეთევზეებს დამიხედეთო!

იცოცხლე, ჩვენც ბევრი დავცინეთ, რადგან გიგლა ტუუი-
ლად ბაქიაობდა, ჯერ ვერაფერიც ვერ დაეჭირა... მაგრამ უე-

ცრად რაღაცა მოგონდა, გაიქცა სასლში და ცხრილობოდა ბენინა... ამოუსვა და ამოუსვა წყალს! მეორე თუ შესაძლებლობა, როცა წყალი გავიდა, გიგლამ ხელი წაატანა უშუალოდ ბელ თევსს—ერთი მტკაველი-კი იქნებოდა. სომ კაი ბიჭის გიგლა? ჩემი ძმა.

ნ. ლორთქიფანიძე

ბ ა შ ო ც ჯ ა ნ ე ბ ი

(წარმოდგენილი ნატ. ბასტაძისაგან)

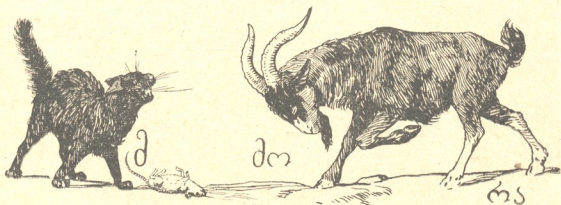
რა ღამაჲდ მორთულობა,
ტანთ აცვია ფერადიო!
ეველას უნდა იმის ნახვა
ბაჲშეობა, თუ მოსუციო.

ბეჯითად, მარდად მუშაობს...
ძაფს სად მოულობს ნეტო?
იმისი წმინდად ნახსოვი.
ეველას გინახავთ თქვენაო.

(წარმოდგენილი ა. დევანოზიშვილისაგან)

ას ღამაჲსი მე ქევიან, ასი ტეავი მაცვია
აბრეშუმის ქოჩორი თავსე ცაღამასნია.

რ ე ბ უ ს ი

მე-9 №-ში მოთავსებული გამოცანების აღსნა:

რებუსის აღსნა:—თხა სეს აბია.
შარადის აღსნა:—კალამი.
გამოცანის აღსნა:—ეინვა.

ყოველ დღიური გაზეთი

„ამირანი“

მიიღება ხელის მოწერა 1908 წლისათვის.

გაზეთის ფასი:

წლით როგორც ქალაქში, ისე ქალაქ გარედ—	7 მანეთი.
ნახევარი წლით	„ „ „—4 მანეთი.
ერთი თვით	„ „ „—90 კაპ.

მიიღება ხელის-მოწერა ყოველთვიურ სამეცნიერო
პედაგოგიურ და სალიტერატურო ჟურნალ

„განათლება“-ზე

(წელიწადი პირველი)

წლიური ფასი ხელის-მომწერთათვის 5 მანეთი, ნახევარი
წლით—3 მანეთი. სამი თვით 1 მან. 60 კაპ.

ტფილისში ხელის-მოწერა მიიღება „ქ. შ. წერა-კითხვის
გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში; „ნაკა-
დულის“ რედაქციაში და „იდელის“ სტამბაში (კიკნაძესთან)
ნიკოლოზის ქუჩა № 6.

ქუთაისში—წიგნის მაღაზია „იმერეთში“ ისიდორე კვი-
ტარიძესთან.

открыта подписка на 1908 годъ

на газету

ЗАКАВКАЗЬЕ

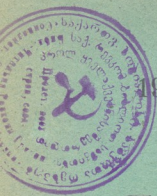
ТРЕТИЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Съ доставкой въ Тифлисъ: || Съ пересылкой въ другіе города
на годъ 6 руб.—коп на годъ 8 руб.—коп
на полгода. . . 3 руб. 50 коп на полгода . . . 4 руб. 50 коп
Помѣсячно повсюду 75 коп.; отдѣльный № 5 коп. Заграницей вдвое

Тифлисъ Головинскій пр., д. Манташева, № 6.

Редакторъ-издатель П. А. ГОТУА.

მიიღება ხელის მოწერა

1908 წლის იანვრიდან 1909 იანვრამდის

საემაწვილო სურათებიანი ჟურნალი

ნ ა კ ა დ უ ლ ი

(წელიწადი მეოთხე)

წლიურ ხელის მომწერლებს მიეცემათ:

24 წიგნი ჟურნალი „ნაკადუ-
ლი“ მცირე წლოვანთათვის **12** წიგნი ჟურნალი „ნაკადული“
მოზრდილთათვის.

პრემიები: 1-ლი, „1908 წლის კედლის კალენდარი 12-ი სურათით“. 2-რე, „თომას თავგადასავალი“ მარკტვენისა.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) „ნაკადულის“ რედაქციაში, გოლოვინის პროსპ., ზუბალოვის სახლ., № 8, ყოველ-დღე 9 — 2 საათ., სამშაბათობით საღამოთიც.

2) წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა, სახლი თავად-აზნაურობისა. წლიურად ფასი ჟურნალისა დამატებით, ესე იგი 36 წიგნისა რჩება ისევ 5 მანეთი.

ნაკადულის რედაქცია სთხოვს ხელის-მომწერთ:

ვისაც ჟურნალის ნომრები დააკლდება, მიმართონ აგენტს ანუ რედაქციას

ვინც მასალას გამოგზავნის დასაბეჭდად ვთხოვთ გარკვევით და სუფთად იყოს დაწერილი.

რედაქტორი: მ. ი. დემურია.

გამომცემელი: თავ. პ. ი. თუმანიშვილი.